

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут економічний

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Освітня програма 071 «Менеджмент організацій і адміністрування»

Спеціальність 071 «Менеджмент організацій і адміністрування»

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №__ від _____20__р.

м. Івано-Франківськ – 2021

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фінансовий менеджмент
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Солоджук Т.В.
Контактний телефон викладача	+38(099)0983240
Е-mail викладача	tetiana.solodzhuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=101&id_cou=1700
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Завдання вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент»: дослідити основні концепції, поняття, методи і підходи, які використовуються в управлінні підприємством; розуміти джерела грошових коштів, види грошових потоків на підприємстві, методи їх оптимізації; поняття та основні положення концепції вартості грошей у часі; використовувати моделі та методи управління витратами підприємства, напрями їх економії та раціоналізації; розуміти механізм управління прибутком з врахуванням різних факторів, що впливають на його формування, операційний, фінансовий та інтегральний важіль; з'ясувати сутність і процеси формування активів на різних стадіях підприємства, завдання і методи управління основними групами активів; знати концепцію вартості капіталу, методи та принципи оцінки вартості капіталу, методи оптимізації його структури; розуміти і класифікувати фінансові ризики, критерії величини і ступеня ризику, механізми нейтралізації фінансових ризиків; ознайомитись із методами фінансового планування, порядком його здійснення на підприємстві; знати методи прогнозування банкрутства, механізми фінансової стабілізації фінансового стану підприємства.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу «Фінансовий менеджмент» – дати студентам необхідні теоретичні знання в сфері фінансового менеджменту, зокрема щодо фінансування, кредитування, взаєморозрахунків підприємств з іншими підприємствами, управління активами, прибутком, фінансовими ризиками, капіталом, фінансового планування та антикризового управління підприємством для формування навичок аналізу та оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, розробки різних варіантів управлінських рішень та вибір найбільш ефективних з них.</p>	
4. Компетентності і результати навчання	
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.</p> <p>ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>СК 1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.</p> <p>СК 2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.</p> <p>СК 4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.</p> <p>СК 7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>СК 11. Здатність аналізувати, структурувати, вирішувати проблеми організацій (підприємств), враховувати особливості корпоративного типу організації при взаємоузгодженому функціонуванні органів управління, застосовувати різні методичні підходи до визначення ефективності та якості корпоративного управління у компаніях.</p>	

СК 12. Здатність розробляти, управляти, реалізовувати та контролювати виконання фінансових планів та інвестиційних портфелів, забезпечувати ефективну реалізацію проектів з розвитку організації та громад.

ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПРН 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї.

ПРН 5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН 12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом).

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН 14. Вміти визначати, обґрунтовувати та імплементувати управлінські рішення стосовно ефективної діяльності організації (підприємства) з врахуванням корпоративних особливостей, фінансових ресурсів та активів, а також змісту інвестиційних (інноваційних) проектів.

ПРН 15. Вміти застосовувати управлінські рішення з метою реалізації проектів розвитку організацій та громад на основі інвестиційного проектування та фінансового планування.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу - 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінари	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	073 Менеджмент організацій та адміністрування	перший	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок	Термін виконання
Тема 1. Теоретичні, організаційні та інформаційні основи менеджменту. Суть фінансового менеджменту. Етапи розвитку та становлення даної науки. Характеристика теорій щодо мети фінансового менеджменту на підприємстві Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.	Лекція, практичне заняття	[9,13, 14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття. Пройти тестування до теми	4 бали (у т. ч. тести)	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Методи визначення вартості грошей у часі та їх	Практичне	[8,13, 14]	Опрацювати лекційний	1 бал	До наступного заняття за розкладом

<p>використання у фінансових розрахунках. Поняття та основні положення концепції вартості грошей в часі. Майбутня вартість грошей: суть та методика розрахунку. Приріст вартості. Теперішня вартість грошей: суть та методика розрахунку. Дисконтування вартості. Ануїтет. Визначення майбутньої, теперішньої вартості ануїтету і величини одноразових платежів.</p>	заняття		матеріал, підготуватися до практичного заняття		
<p>Тема 3. Управління грошовими потоками. Поняття та ознаки грошового потоку. Класифікація та характеристика грошових потоків за видами, напрямками руху, обсягами, рівнем достатності, безперервністю і часом формування. Етапи управління грошовими потоками: облік, аналіз, оптимізація, планування грошових потоків, контроль.</p>	Лекція, практичне заняття	[6,7,8,14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування до теми	5 балів (у т. ч. тести)	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 4. Управління прибутком. Місце і значення прибутку в формуванні внутрішніх фінансових ресурсів підприємства. Види прибутку. Управління доходами підприємства. Управління витратами підприємства. Моделі управління формуванням операційного прибутку. Види операційного прибутку. Операційний важіль (ліверидж) та його роль в управлінні прибутком підприємства.</p>	Лекція, практичне заняття	[7,10,14]	Опрацювати лекційний матеріал, розв'язати задачі, пройти тестування до теми	4 бали (у т. ч. тести)	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 5. Управління активами. Економічна суть активів. Класифікація активів. Формування активів на різних стадіях життєвого циклу підприємства: мета, завдання і порядок здійснення. Управління оборотними активами в системі фінансового менеджменту: управління виробничими запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами. Політика управління</p>	Лекція, практичне заняття	[6,7,14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, розв'язати задачі, пройти тестування до теми	6 балів (у т. ч. тести)	До наступного заняття за розкладом

необоротними активами: мета і особливості реалізації. Методи оцінки сукупних активів та їх різновиди.					
Тема 6. Вартість та оптимізація структури капіталу. Економічна суть капіталу підприємства. Види капіталу підприємства та їх характеристика. Політика формування власних фінансових ресурсів і етапи її здійснення. Залучений капітал, його види та характеристика. Управління залученим капіталом. Методи оцінки вартості капіталу: попередня елементна та узагальнена оцінка. Оптимізація структури капіталу як завдання управління фінансовою діяльністю підприємства.	Лекція, практичне заняття	[1,2,4,5,9,14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування до теми	5 балів (у т. ч. тести) бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Управління інвестиціями. Суть та значення інвестиційної діяльності підприємства. Види інвестицій та їх класифікація. Ризиковість інвестицій. Розробка і методи оцінки інвестиційних проєктів. Оцінка очікуваної ефективності інвестицій і методика розрахунку основних показників. Управління джерелами фінансування капітальних інвестицій. Фінансові інвестиції. Портфель інвестицій, його типи. Управління формуванням інвестиційного портфеля підприємства. Портфельні стратегії.		6,7,8,13,14	Опрацювати матеріал системи дистанційного навчання	1 бал	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Управління фінансовими ризиками. Фінансовий ризик як економічна категорія. Класифікація ризиків і їх характеристика за видами, об'єктами, комплексністю, місцем виникнення, фінансовими наслідками, рівнем передбачуваності і можливістю запобігання. Критерії величини і міри (ступеня) ризику. Оцінка ризикованості і доходу. Розрахунково-аналітичні методи	Лекція, практичне заняття	[9,13,14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, розв'язати задачі, пройти тестування до теми	4 бали (у т. ч. тести)	До наступного заняття за розкладом

оцінки ризиків. Управління фінансовими ризиками в системі фінансового менеджменту. Нейтралізація фінансових ризиків: уникнення ризику, страхування, диверсифікація та хеджування ризиків.					
Тема 9. Антикризове фінансове управління на підприємстві. Поняття та фінансова оцінка банкрутства. Методика прогнозування банкрутства підприємства. Використання формалізованих і неформалізованих критеріїв оцінки імовірності банкрутства. Прогнозування кредитоспроможності підприємства і модель Е. Альтмана. Механізми фінансової стабілізації підприємства. Суть та завдання управління фінансовою санацією. Форми санації. Модель санації підприємства.	Лекція	[3,7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	5 балів (у т. ч. тести)	До наступного заняття за розкладом
Тема 10. Аналіз фінансової звітності Фінансова звітність - основа оцінки фінансового стану підприємства. Трендовий (горизонтальний) аналіз фінансових звітів, порядок і методика проведення. Вертикальний (структурний) аналіз фінансових звітів. Порівняльний (просторовий) фінансовий аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів. Основні напрями аналізу фінансової звітності. Економічна оцінка балансу.	Лекція	[11,12, 14]	- Виконати ІКР (відповідно до Методичних рекомендацій)	10 балів (виконання і захист ІКР)	До останнього заняття за розкладом
Тема 11. Внутрішньофірмове прогнозування і планування Суть фінансового планування та його організація. Методи фінансового планування. Стратегічне планування на підприємстві. Поточне планування: суть, інформаційна база і призначення. Види поточних планів підприємства та їх характеристика. Порядок їх формування і контроль за		[8,13]		5 балів (конт рольна робота)	До останнього заняття по розкладу

виконанням. Бюджетування в управлінні підприємством. Види бюджетів підприємства. Управління за відхиленнями від бюджету.						
6. Система оцінювання курсу						
Загальна система оцінювання курсу	<p style="text-align: center;">100 балів – 50 балів протягом семестру, 50 балів за іспит.</p> <p>“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>					
Вимоги до письмової роботи	<p>Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу по усіх темах дисципліни (10 балів), результати якої включаються до підсумкової поточної оцінки. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.</p>					
Семінарські заняття	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни</p>					
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (25 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (10 балів); – оцінка за контрольну роботу (5 балів); – оцінка за індивідуальну контрольну роботу – (10 балів) 					
7. Політика курсу						
<p style="text-align: center;">- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з</p>						

урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час виконання тестових завдань, складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV у пот. ред. сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI в пот. ред. сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Кодекс України з процедур банкрутства № 2597-VIII, від 20.09.2019 р. сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII у пот. ред. сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
5. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю 2275-VIII від 20.09.2019 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>
6. Фінансовий менеджмент : підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
7. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І.А.Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилякова – Х.:ХДУХТ, 2017. 197–с.
8. Кірейцев Г. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник / Г. Кірейцев / Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
9. Кнейслер О. В. Фінансовий менеджмент : Навчальний посібник. / О. В. Кнейслер / – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – 240 с.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI у пот. ред. сайт Верховної ради України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» 996-XIV від 11.05.2000 р. у пот. ред. сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
12. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. №73 у пот. ред. сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
13. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.
14. Солоджук Т.В. Методичні рекомендації до практичних занять і організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент». Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», 2018. 96 с.

Викладач,

доцент кафедри фінансів _____ Солоджук Т.В.